

הד"ר י. ש. ר. ל.
הכנסת

ט. ב.

ה'רש"ק רל 20/ב

מיטיבת ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ג', ד' באדר א', תשי"ז, 5.2.57.
11.05.

נוכחים:

- חברי הוועדה:
- ט. פרטיץ - היו"ר.
  - ר. הקטין
  - ב. צ. הראל
  - פ. זוטריץ'
  - ת. טובי
  - ח. מגורי-כהן
  - ד. נצר
  - ר. צברי
  - א. דזיאל-נאור
  - א. תלמי
  - ש. כפרי

מוזמנים:

- מ. אבידור - המנהל הכללי במשרד החינוך והתרבות.
- י. שריד - המטנה למנהל הכללי במשרד החינוך והתרבות.
- א. קצנלנבוגן - סגן המנהל הכללי במשרד החינוך והתרבות.
- י. קרן - סמלא מקוט מנהל המחלקה להנחלת הלשון.

סדר-היום:

- א. תשובות לסאלות בקשר לתקציב.
- ב. סקירה על המחלקה להנחלת הלשון.

=====

היו"ר ט. פרטיץ:

פותחת את הישיבה.

נתקבל מכתב מהאזניברסיטה בו הם מזמינים את הוועדה לבקר בקרית האוניברסיטה ולארוחת צהריים ועליכם להחליט בקשר לכך.

ד. נצר:

אנו נבקט את היוטבת-דאט לקבוע זמן באחד מימי שני ולפני הדיון על התקציב, אבל בלי ארוחת צהריים.

היו"ר ט. פרטיץ:

אעטא זאת. כן נתקבלו עוד שני מכתבים, אטר מבינה אני שזמנו של מכתב אחד כבר עבר; הועבר אלינו הכרוז של תלמידי בית-הספר התיכון בכפר

542/1957

תשובות לשאלות בקטר לתקציב.

היואר ט. פרטיץ:

יטיף בו הם פונים לתלמידי האחרים. אולם נמסר לי, כי הפרטה הזו כבר נגמרה. אני מעביר את הכרוז בין החברים לקריאה ואם תרצו נעמיד את הענין לדיון באחת הישיבות.

המכתב השני ה מהאוניברסיטה בתל-אביב

בו הם מעבירים לנו את ספונדנציה ביניהם לבין השר בקטר לאוניברסיטה וגם אותו מעביר לכם לקריאה.

כן יהיה עלינו להחליט מתי נקיים את הסיוור בבתי-הספר של המיעוטים. נדמה לי, כי אנו נוכל לקיים סיוור זה סביב לאחר שיובאו עניני החינוך לכנסת. אולם מאחר ואנו כבר יוצאים לסיוור זה, רצוי היה לקיים סיוור של שני ימים ולבקר בבתי-הספר סביב הספר בגליל, כי המצב שם קשה מאד.

ת. טובי:

מהו תקציב המטרד לבתי-הספר הערביים וכיצד זה עומד ביחס למס הגולגולת? וזאת, מאחר ומבקר המדינה בדין-וחשבון שלו מהשנה שעברה אמר, כי מס זה מכסה את הוצאות החינוך בבתי-הספר הערביים. האט אפשר לטמוע יותר פרטים בנודה זו?

בתקציב נאמר, כי ההוצאות לתלמיד לטנה

בבתי-הספר הערביים הן 61 לאי במסוצע לשנת 1954/5. לעומת זאת בבתי-הספר היהודיים מגיע סכום זה ל-112 לאי.

י. טריד:

חברת-הכנסת פרטיץ טאלה על ועדת הנטירה ואם יש כבר מסקנות של ועדה זו - אין עדיין מסקנות. ישנן מסקנות של מחקרים אחרים שעשינו, אבל לא של ועדה זו. אולם אני חושב שבקרוב נוכל להביא בפניכם ידיעות גם על תוצאות מסקנותיה של ועדה זו. ישנם מחקרים בקטר לכך על בתי-הספר החקלאיים, המקצועיים והתיכוניים. אמנם ישנם כבר הדים בקטר למסקנותיה של ועדה זו, אבל אינני רוצה להביא בפניכם דברים בלתי מבוטטים בהחלט.

כמה כיתות פסולות / מבחינת הדיוור

ישנן עדיין - יש להניח, כי המטפר לא פחת. אט דיברנו בשנה שעברה על 1000 כיתות כאלה, אינני חושב שהמטפר הזה פחת במידה ניכרת.

מהו התקציב להרחבת הפעולות - כבר ציין

דוקטור אבידור בפתיחת דבריו שלמעשה ברוב הסעיפים אין הרחבת פעולות. ישנם אפילו סעיפים מטויימים שיתכן ויחולו בהם צמצומים מפני שלא הוטיפו דבר לתקציב, ולא נוכל לקיים בטכומים העומדים לרשותנו גם את ההיקף שהיה קיים בשנה שעברה.

הסעיף שיט בו הרחבת פעולות הוא הסעיף

הקטור בחינוך יסודי. הכוונה כאן לתוספת כיתות, מורים ובתי-ספר. כן תהיה הרחבה ניכרת בחינוך הטרומ מקצועי ויתכן ונוכל להכפיל את מטפר הכיתות ומטפר התלמידים. תביה גם הרחבה בטשח הכשרת מורים והסתלמותם, החינוך התיכון ומפעלי תזונה.

היואר ט. פרטיץ:

אולם אני טאלתי מהו התקציב הנוסף שיוצא על פעולות פרופר?

י. טריד:

לפי התקציב הנוכחי אנו חושבים להכניס 1200 מורים חדשים ואנו כבר עתה חושבים שמספר זה קטן מכפי שדרוש לנו.

י. שריד;

כן ישנה תוספת של 1,000,000 לשי להגדלת התמיכה בכתי-הספר התיכוניים. במפעלי תזונה ישנה תוספת של 8000 תלמידים חדשים לעומת מרץ 1957. בטעיף הכשרת מורים והסתלמותם יוצא כל הסכום לפעולות, כלומר, להגדלת היקף ההסתלמות. בסמינרים אין הגדלה ניכרת וכל הסכום מבוטס בעיקר על חתיקות. אולם ניתנה לנו הבטחה כי במידה ונגייס תלמידים ונצטרך לפתוח כיתות נוספות בסמינרים נוכל לעשות זאת. אך סכום זה איננו מופיע בתקציב.

ישנה הרחבה ניכרת בסטיפנדריות לתלמידי המכינות הפדגוגיות - דבר זה ייאפשר לנו להכפיל את מספר התלמידים מזה שהיה לנו השנה. כבר השנה היו לנו למעלה מ-900 תלמידים בכיתות הללו.

מספר הילדים בגני-הילדים לא גדל. אולם במידה ותבוא עליה, יש לנו רזרבה בטעיף זה של גני-ילדים : 76,000 לשי למסכורות לגננות, 17,500 לשי - להחזקת הגנים ו-9000 לשי לצידוד וריהוט. כל זה מופיע ברזרבה. התקציב שלנו בנוי כאן על 40,000 עולים, ואם יבואו יותר - נצטרך לקבל תקציב נוסף. מכל מקום הסכומים הנאל שהזכרתי נמצאים ברזרבה - דברים אלה מופיעים בדברי ההסבר.

ז' ו-ח'

חברת-הכנסת פרטיץ שאלה כמה כיתות/קיימות בשנת תשי"ז ומהם הגיליים? בשנת תשי"ז 31,093 תלמידים, 708 כיתות ז' ובהן 25,033 תלמידים, 603 כיתות ח' ובהן 19,266 תלמידים. כל זה מדובר רק בחינוך היהודי. מספרים אלה אפשר למצוא בעמוד 176 של דברי ההסבר.

אשר לגיליים - אין הם משנת תשי"ז אלא משנת תשט"ז, כי אין בידנו עדיין המשקד של שנת תשי"ז. הגיליים מתחלקים: בכיתות ז' היו 2300 תלמידים מקדימים בגיל - זאת אומרת שאם בכיתה ז' צריכים להיות תלמידים בני 11 ומטהו, אזי יש כאלה שהם יותר צעירים, בגיל תקין - 14,001, ומפגרים בגיל - 8798 תלמידים. כלומר, 9.2% מקדימים בגיל, 55.8% בגיל תקין, 35% מפגרים בגיל.

בכיתות ז' היו 1934 תלמידים מקדימים בגיל, 10,661 תלמידים בגיל תקין ו-6636 תלמידים מפגרים בגיל. כלומר, 10.1% מקדימים בגיל, 55.4% בגיל תקין ו-34.5% מפגרים בגיל.

בכיתות ח' היו 1583 תלמידים מקדימים בגיל, 7664 תלמידים בגיל תקין ו-5787 מפגרים בגיל. כלומר, 10.6% מקדימים בגיל, 50.9% בגיל תקין ו-38.5% מפגרים בגיל.

חברת-הכנסת כפרי שאלה ביחס לאותם 3,000,000 לשי של הסוכנות היהודית, האם יש להם פירוט או יעד מסויים - אין פירוט כזה. בתקציב ההכנסות נכנסו גם אותם 3,000,000 לשי וזה יחסוך למדינה 3,000,000 לשי. אולם השימוש בכספים אלה יהיה חופשי רק לאחר שהכנסת תחליט על סעיפי ההוצאה וההכנסה.

חברת-הכנסת הקטין שאלה אם תקציב הפיתוח הוא רק 3,250,000 לשי, או ישנם מקורות ממלתיים אחרים הבונים מבנים - ידוע לנו על סך זה של 3,250,000 לשי המופיע בתקציב הפיתוח של המשרד. כן ישנו סכום נוסף של 2,000,000 לשי שמשרד העבודה ממנים לקרן המסותפת לנו ולהם ואנו בונים יחד; וכ-1,000,000 לשי ממפעל הפיס. יוצא איפוא, כי הסכום הכולל הוא ממקורות ממלתיים הוא 6,250,000 לשי. נוסף לכך כל רשות מקומית בונה מכטפי האמיסיה. החלק הראשון מכטפי האמיסיה כבר הוצא ורשויות מקומיות רבות הגדילו את הסכום להקמת בנינים. אין לנו עדיין טיכומים בקטר לכך, אבל בעוד ימים מספר נדע כמה הוצא כבר מכטפי האמיסיה. כן ישנן רשויות מקומיות שהשיגו מילונות מיוחדים למטרה זו כמו, עיריית תל-אביב ועיריית חיפה. אינני יודע אם בחיפה גמרו כבר את המטא-ומתן עם חברה

5.2.1957

תשובות לשאלות בקטר לתקציב.

י. טריד:

צרפתית הנותנת להם הלוואה בסך של 500,000 דולר. אף סולל בזנה העמיד לרשות הרטוריות המקומיות טך של 2,000,000 לאי ועטה עמחז חוזה להקמת מבנים לבתי-הספר. הוא נותן את האסראי ל-3 שנים - חוזה טאלה תנאים לא קלים. אולם בכל זאת רשויות מקומיות כבר חתמו אתם חוזים וכבר מגשים לביצוע. אפילו מקוט כמו רמלה הגיע להסדר עם סולל בזנה. אין זה אומר שכל הכסף הזה בא כתוספת לסכום הקודם. כי תהיינה רשויות מקומיות שלקחו כאן בחשבון את כספי האמיסה שלב ב' שאותם ישלמו לסולל בזנה. ברור, כי זוהי טאלה של תמרון פנימי.

חברת-הכנסת הקטין טאלה על הפרופורציה בין הכיתות הטרומ-מקצועיות לבין הכיתות הטרומ-חקלאיות. כבר העיר על כך הטר שהתכנון שלנו הוא שני שלישים מהכיתות תהיינה טרום-מקצועיות ושליש - טרום-חקלאיות. אנו חושבים, כי זוהי פרופורציה מתקבלה על הדעת בהתאם לצרכים ולאפשרויות המדינה מפני שאם אנו באמת בקיף מספר גדול של תלמידים מתחלקת כיתה טרום-מקצועיות, למשל, למתכת והיא כוללת את כל הסעיפים הטובים הקטורים בכך.

אטר למצבנו בטוח בתי-הספר לנערים עובדים - כבר אמרנו כאן בוועדה, כי איננו מרוצים מן המצב בטוח זה מסתיי מחינות: איננו מסתפקים בהיקף ואנו חושבים שהוא צריך להקיף יותר. כמה תלמידים צריכה להקיף רמת זו - על זה יש עדיין ויכוח, אבל אין ויכוח שהיא צריכה להקיף יותר; כן איננו מרוצים מתוכנם הפנימי של בתי-הספר, אם כי ישנם בתי-ספר מסויימים טובים מאד. בעשות-עתה במטרד פעולות טובות לקראת הסתערות חדשה על ענין זה. יתכן, כי לאחר חודש או חודשיים, לאחר שנכין את הכלים הדרושים להסתערות זו נוכל להביא את הדברים בפניכם. הרצון הוא למזג בתי-הספר לנערים עובדים את הלימוד העיוני עם לימוד המקצוע בגורמים טובים, כי ישנם ילדים העובדים ולומדים וזקוקים להשלמות עיונית וישנם ילדים שאינם לומדים וזקוקים ללימוד המקצוע. את בתי-הספר האלה יש לחבר עם המלאכה של הכיתות הטרומ-מקצועיות. אנו עושים עתה את כל ההכנות על-מנת להוציא למרחב את המשעל הזה שמטבע הדברים הוא קשה מאד.

חברת-הכנסת הקטין טאלה כיצד מתחלק תקציב הפיתוח - הוא מתחלק על-ידי הטר. כמוכן שיטתן במטרד ועדות פנימיות המיעצות לטר כיצד לחלק זאת והוא צריך לאטר. לאחר שהטר אישר את תקציב הפיתוח מפעיליה נותן. אנו חייבים לטמוע בענין זה את חוות דעת ועד החינוך. כל אלה הן עצות לטר והוא יכול לקבלן או שלא לקבלן.

התקציב טרם חולק ואנו מרכזים עתה את החומר ממקומות טובים ואני מניח, כי לאחר שהכנסת תאטר את התקציב בחלקו. לעת עתה לא טומן דברי פרט לחלוקה גסה כמו, מהו הסכום שאנו נכנים לקרן המטותפת לנו ולמטרד העבודה וגם טרם הוחלט באיזה מקומות יבנו. אם כי ידוע לנו טטם בוננים רק באזורי פיתוח שקולטים עליה יום-יום. אני מניח שתוך חודש או חודשיים נסיים את החלוקה. על-כל-פנים עד ה-1 באפריל אנו רוצים להודיע על המקומות.

חברת-הכנסת נצר טאלה אם מתקיים מטא-ומתן עם מרכז הסתדרות המורים בקטר לתוספת של שתי שעות - אין עדיין מטא-ומתן רשמי. אבל ישנם גישושים באינדרות טובים וקטה כרגע להודיע היכן אנו עומדים, אם כי אפשר לתאר שלפניה הראשונה ניתנה תשובה שלילית. אך איננו מסתפקים בתשובה זו והענין בוודאי יגיע בקרוב לשלב של מטא-ומתן אינטנסיבי ונמרץ מאד.

אטר למצב בגני-הילדים עד גיל 5 - לפני שנה פרסמנו את מספר הגבנות העובדות בגנים של ילדים עד גיל 5. אין לנו עדיין מספר של שנת תשי"ז. אולם האומדן אימר שיטתן 1300 גבנות רשמיות שאנו מטלמים להן את מספורתן - אלה הן הגבנות העובדות בגני-ילדים בגיל 5; וכ-1000 גבנות העובדות בגני-ילדים למטה מגיל 5.

י. טריד:

חברת-הכנסת נצר טאלה מהו התכנון בבניה -
עמדתי על המקורות הכספיים הנראים באופק ובהתאם לכך אפשר להבין מה
ייבנה. ישנם בניינים רבים הנמצאים בטלב טל בניה, אך בוודאי שזה
לא יספיק את הצרכים כדי לחסל את המסמרת הטניה. אם כי יתכן שבמקום
פלובי תחולל המסמרת הטניה, אבל היא תגדל במקום אחר. איננו חושבים
שהמסמרת הטניה תוקטן בארץ. אנו נשמח אם הבניה תדביק את חגידול
הטבעי והעליה החדשה.

א. קצנבלוגין:

חברת-הכנסת פרטיץ טאלה מהו הסכום שהוקצב
למסכדות לפתיחת כיתות נוספות בשנת תשי"ח -
2,000,000 ל"א - לגידול הטבעי ו-1,180,000 - לעליה החדשה.
מסכורת מורה ב-7 חדשים מגיע ל-2500 ל"א, הרי אנו בהיה זקוקים
ל-1250 מורים חדשים.

בטאלנו כמה עולה כל ילד בחינוך היסודי -
לא כל-כך פשוט לענות על שאלה זו. אם אנו מדברים על מסכורת המורים
והמפקחים ונתעלם ממסכורת הפקידים, טאף הם משרתים את הילד, ומבניינים
יוצא, שכל ילד טאינו מוחזק במלואו עלה בשנת 1956/7 111.300 ל"א
ובשנת 1957/8 הוא יעלה 117.500 ל"א. ילד מוחזק המקבל ציוד וריהוט
מייקר את ההחזקה והיתה תוספת בשנת 1956/7 של 34.300 ל"א והסנה -
46.500 ל"א.

חברת-הכנסת הקטין טאלה על החינוך התיכון
וכיתות ההמשך - הסכום שהועמד לרשות החינוך התיכון בתקציב
1957/8 מגיע ל-1,000,000 ל"א. הדברים שרם מוגדרים, כי הם
עדיין בטלב טל דיון. אבל בוודאי יובאו כאן בוטבון כיתות ההמשך.
בשנת 1956/7 נהנו כיתות ההמשך כמו יתר הילדים בכתי-הספר התיכוניים
מסטיפנדיות ומענקים.

מ. אבידור:

חברת-הכנסת פרטיץ טאלה מהי תכנית המטרד
לקיצוצים, לא אם יבואו, אלא כאשר יבואו.
אין לנו עדיין תכנית מפורטת, אך יש לנו קווים ברורים למדי,
כי איננו יודעים איזה אחוז נצטרך לקצץ. הדברים ברורים בטור טטון
לחינוך היסודי יש מעט מאד דברים בהם אפשר לקצץ; ובתקציב טל החינוך
היסודי, שהוא מהווה את החלק הארי טל תקציב החינוך והתרבות, ישנם
כמה דברים הכרחיים, כלומר, מבלי לפגוע בחוק יש לנו רק אפשרות
לקצץ בתקן והטאלה היא אם אפשר יהיה לקצץ מספר מזה וכזה טל טיעורים,
משני טנה-טנה אנו גדלים בערך ב-10% במספר התלמידים ובפקידים
יש לנו רק 2 נהגים. לכן אני אומר טאט נצטרך לקצץ במיליונים יהיה
עלינו לקצץ בתקן. כמוכן שהוא הדין לגבי תוספת טני השיעורים - גם
זה נותן לנו חסכון במטף.

אולם יש לנו קוטי טכני בכך, כי קימוצים
במטרד החינוך והתרבות טרוצים להנהיגם בחינוך היסודי יכולים להיות
ברובם, או כולם, אפקטיביים לא בשנת ליסודיים זו, אלא בראשית טנת
הליסודיים הבאה, כלומר, הקיצוצים יכולים להתחיל מחודט טפטמבר ועד
אז יש לנו אפשרות לתכנן את הדברים.

חבר-הכנסת רפאל טאל בקשר להקטנת ההקצבות
ביסודי עולים והביא דוגמאות ממינהל ההטברה ומהמחלקה להנחלת הלטון;
הוא אף טאל אם יש בכך קו טטויים - אין כאן כל קו, להיפך, אנו
מטתדלים לחזק את הפעולה ביסודי עולים. הוא הביא רק דוגמה מהסעיף
טל חתרבות ואמנות ביסודי עולים. בטך טל 4500 ל"א. אולם לו היה יורד
עוד 4 סעיפים היה רואה טיטנה הגדלה בכל המפעל טל הנחלת הלטון טנועד
לעולים החדשים. אפשר לומר טאין תוספת, אבל הכל נועד לעולים החדשים.

5.2.1957

תשובות לשאלות בקטר לתקציב.

מ. אבידור:

אטר למינהל ההסברה שעליו הצביע חבר-הכנסת רפאל שחלה בו הפחתה מסויימת. עלי לציין, כי כאן טני סלייט מהתקציב הולכים לעולמי עולמים, אבל עקב הריאורגניזציה אפסוד לחשוב שכאילו חלה כאן הפחתה. יש כאן קימוץ של 50,000 ל"א, אך אחוז קטן יותר ביטובי עולמי מאטר ביטוב הוותיק.

חברת-הכנסת הקטין שאלה אם ישנה הכוונה מסויימת בקטר לפקולטות חטובות באוניברסיטה - הממלה נקטה בסיטה של אי-התערבות בעניני ההסכלה הגבוהה. אמל מדברי ההסבר ישנם מספרים שמתוכן אתם יכולים לראות שהסטודנטים שנים לפקולטות הרצויות למדינה. במסך 5 הטניס האחרונות, מתשיג ועד תשי"ז עלה מספר התלמידים באוניברסיטה ב-30%, מ-2859 ל-3700; ואט ניקח את הפקולטה למספטים, הרי היו בה בשנת תשי"ג 746 תלמידים והיום - 420 תלמידים, כלומר, יש כאן ירידה ב-40% למרות הגדלת מספר התלמידים. לעומת זאת בפקולטה לחקלאות היו 104 תלמידים והטנה ישנם 250 תלמידים; ברפואה - היו 340 תלמידים והטנה ישנם 460 תלמידים ואין זה רק לפי כוח הקליטה של הפקולטה, אלא לפי האומדן של משרד הבריאות והצבא שזוהי הצריכה שלנו בטוח זה בטנים הקרובות; במתמטיקה ובמדעי הטבע היו 432 תלמידים והטנה ישנם 740 תלמידים. כאן יש לציין שהביקוש הוא רב, אך כוח הקליטה מוגבל. כן יש לציין תופעה נוספת והיא שאצלנו לומדים מתמטיקה טהורה ופיסיקה טהורה - זוהי תופעה מבורכת מאד.

חברת-הכנסת הקטין שאלה מדוע בדברי ההסבר לא צויין המכון לאמנות - אתם תוכלו לקבל את רשימת ההקצבות.

חברת-הכנסת הקטין שאלה ביחס להקצבה להוצאת ספרים למיעוטים והאם מספיק הסכום שהוקצב בסך של 8000 ל"א - בהוצאת הספרים אנו משתתפים בקרן מיוחדת שהיא הרכה יותר גדולה מהסכום הנייל. משתתפים כאן גם מרכז הסתדרות המורים והוועד הפועל של ההסתדרות. על-כן, זוהי רק השתתפות בקרן הרכה יותר גדולה והסכומים הללו מספיקים. אנו מקציבים את הסכומים לפי הצורך והדרישה, ואם יהיה צורך ביותר כסף - אנו נשתתף.

אטר להכשרת מורים ערביים ומדוע אין כאן סעיף מיוחד לכך - כמו בחינוך היסודי כן בהכשרת מורים אין לנו סעיפים נפרדים לכך, אלא הכשרת מורים ערביים נכלל בתקציב המחלקה להכשרת מורים.

קיימת עתה בעיה: מאחר ואנו פתחנו ביפו את הטמינרים למורות, אנו מתכסים עצה כיצד לחדש את טיעורי ההשתלמות למורים וכן כיצד לפתוח סמינר קבוע - דברים אלה תלויים בהקמת בנין.

מדוע בדברי ההסבר נאמר שיש פחות תלמידים מהמספר שנמסר לנו - כבר הסביר מר סלמון, כי המספרים הם מחודש ספטמבר והוא מסר לכם מספרים מדוייקים יותר.

חברת-הכנסת נצר שאלה בקטר לפעולות לשכת הנוער ביטובי עולמי - יש לציין לברכה את פעולות לשכת הנוער וישנה עליה בתקציב של 50,000 ל"א. רובו הגדול של התקציב הוזרם לעולמי החדשים ובוה אנו עונים במקצת על הצורך שם. אולם מהצד האחר אנו טבורים שיש לעשות פעולה מט יימת להמסך הפעולה הזו על-ידי אותו 1,000,000 ל"א שנוסף לחינוך התיכון.

חברת-הכנסת נצר שאלה בקטר לנערים עובדים - אני חושב שזהו נושא קובע לעצמו דיון מיוחד.

5.2.1957

תשובות לשאלות בקטר לתקציב.

מ. אבידור:

חברת-הכנסת צברי שאלה בקטר לסטיפנדיות

לתלמידי מכינות חסמינרים - בטנה שעברה הסתדלנו למטוץ למכינות לסמינר 580 תלמידים לכיתות ט'. אולם חילקנו סטיפנדיות גם לתלמידי כיתות י', י"א ו-י"ב כ-90 במספר מן הקרן המיוחדת נוסף על הסטיפנדיות הרגילות שמקבלים תלמידי המכינות, כפי שמקבלים תלמידי בתי-הספר התיכוניים. כלומר, אותם התלמידים שעלו לכיתה י' מצאנו לנכון לעזור להם פחות מאשר לתלמידי כיתות ט', כי רצינו למטוץ תלמידים חדשים. אינני אומר שלא ניתן סטיפנדיות לתלמידי כיתות י', י"א ו-י"ב. אולם מעיקר עיתן לתלמידי כיתות ט' ואלה שעולים ל-י'.

הכשרת מועמדים לפיקוח - אין לנו בארץ

אפשרות לתת הכשרה למורים לסמינרים ומפקחים. אמנם אנו חוטבים על כך. אולם לפי טעה אנו דורשים ממועמדים להוראה בסמינרים הסכלה גבוהה וכן גם ממפקחים. יש לנו רק אפשרות לערוך להם הסתלמויות לאחר שהם מתמנים לכך.

כן שאלה חברת-הכנסת צברי בענין החינוך

הגופני שיש בו ירידה בתמיכה ביטובי עולים - בדרך כלל ישנה הגדלה קטנה.

חבר-הכנסת זואריץ' שאל בקטר לספריות

ביטובי עולים - ברור, כי לו אפשר היה להקים בריכוזי עולים ספריות עממיות היה זה טוב. אנו הצענו, כי באמצעות מכירת הספרים באמריקה להקים ספריות בכמה יטובי עולים, וכעיקר, מאחר והיום בארצות תרבותיות מפתחים את הספריות למרכזי תרבות. בתקציב שלנו יש סכום של 6500 להי לספריות ביטובי עולים, אולם זהו באמת סכום קטן ואנו מסתתפים בכך עם גורמים שונים אחרים. אנו עושים עתה נסיון במטרד יטבו תקציב החזקה לבתי-הספר היטודיים בסך של 9000 להי ואנו רוצים להקציב זאת לספריות.

אשר לשאלותיו של חבר-הכנסת טובי לקטר

להחזקת תלמיד כבתי-הספר של המיעוטים - החטבון הוא מסובך למדי, אולם אין לנו תקציב נפרד לבתי-הספר של המיעוטים. את החטבון יש להרכיב מטעמים שונים.

אשר לשאלתו של חבר-הכנסת טובי בקטר לעמוד

174 של דברי ההסבר המדבר על ההוצאות בממוצע לתלמיד. עלי לומר, כי דברי ההסבר מתייחסים לשנת 1954/5 ולכן יש כאן הבדל גדול. אולם גם כאן אם תשימו לב תראו, כי ההוצאה הממוצעת מורכבת מסני חלקים: מספרות המורים והוצאות אחרות. הגורם הראשון תלוי במטרד החינוך והתרבות וכאן אין כל הפליה, אלא כאן ההבדל הוא רק אם המורים מוסמכים או בלתי מוסמכים - דבר זה קובע את גורל המטכורת. על-כן, אם נאמר, כי המטכורת הממוצעת של מורה לכל תלמיד היא 59 להי, הרי בבתי-הספר העברי היא מגיעה ל-83 להי בבתי-הספר המוחזקים, ובמטכורת - 60 להי, וזה גם טבעי, כי במטכורת ישנם מורים בלתי מוסמכים והמטכורת מגיעה ל-59 להי. בבתי-הספר בעיר היא מגיעה ל-83 להי. אין ההבדל בין בית-ספר ערבי לבית-ספר עברי. הממוצע הגבוה ביותר הוא בקרב החינוך העצמאי והמטכורת מגיעה ל-110 להי לכל ילד.

כן יש הבדל גדול בממוצע בהחזקת כל ילד

והדבר תלוי ברשות המקומית. ברשות מקומית עברית זה עולה יותר ביוקר מאשר ברשות מקומית ערבית המטפחת פחות טירותים. שט עולה לילד 7 להי ובבתי-הספר המוחזקים על-ידי המדינה עולה לילד 20 להי. כן משלמת תל-אביב עבור ניקוי בבית-הספר או עבור מטכורת המזכיר הרבה יותר מאשר משלמים בכפר הערבי. לכן, יש לנתח את הדברים ולראות מהם הטירות הניתנים וכמה הם עולים.

5.2.1957

סקירה על המחלקה להנחלת הלטון.

ב. סקירה על המחלקה להנחלת הלטון:

י. קרן:

עלי להעיר תחילה, כי חלו שינויים במחלקה להנחלת הלטון בחלוקה טובה לסעיפים בתוך המחלקה. היה זה תוך כדי שנת הכספים ואני אינני אחראי לכל הסעיפים כפי שהם מופיעים בתקציב. חלק מהסעיפים הועברו לאחריותו של מינהל ההסברה. לכן אוכל לעמוד רק על אותם הסעיפים שנשארו בפיקוחנו ולא אעמוד על אותם הסעיפים שהועברו מאתנו אף-על-פי שהם כלולים במחלקה להנחלת הלטון. סעיפי פעולות התרבות וההסכלה הועברו למינהל ההסברה.

כל אותם הסעיפים המופיעים בתקציב הטנה הזו כמו: סעיף 304 - כיתות להסכלת יסוד למבוגרים, 305 - חוגי לימוד, 307 - פעולות תרבות ואמנות במעברות זריכוזי עולים, 308 - פעולות תרבות בנקודות ההתייבות של עולים, 309 - עידוד פעולות הקליטה התרבותית בשיתוף עם הרטויות המקוטיות וגופים אחרים; סעיף 310 - הועבר בחלקו למינהל ההסברה ובחלקו הוא נמצא באחריותנו, אותו חלק המדבר בצידו של מרכזי הלימוד ואילו בת-התרבות הועברו למינהל ההסברה.

ההפרדה הזו נתאפשרה על-ידי החלוקה בין הסכלה לבין הנחלת הלטון. אנו במרוצת הזמן עיבדנו תכניות מוגדרות ומטויימות להנחלת הלטון ולהסכלה למבוגרים, בטעה שכיתות ההסכלה למבוגרים הועברו לאחריותו של מינהל ההסברה. בטיפלנו נשארו האולפניות לראשית דעת והכיתות ללומדים אנלפאביתיים, מחוסרי הסכלה כל שהיא. יחד עם הוראה ראשונית של הלטון. עם מקנים מוטגים ראשוניים במולדת, בידיעת הארץ, בחטבון, בשבע ובדומה לזה ובמסגרת התקציב המוגס בזה אנו יכולים לקיים את הפעולה הנעטית באותם הסעיפים הנמצאים באחריותנו הטנה.

לפי הצעת התקציב אותה אנו מגישים כהתחשב במסגרת ובאפשרויות של המטרד איננו יכולים להדביק את צרכי העליה. אבל אנו חוטבים שתהיה לנו אפשרות לקיים את הפעולה באותה מסגרת ובאותו היקף כפי שהיו בטנה טעברה. וזאת, למרות העליה הגדולה במסכורת המורים ולמרות ההתיקרות הגדולה.

לעומת זאת רצינו להכניס שינויים מסויימים בפעולות הסונות שאנו מקיימים. לכן החלטנו לשים הטנה את הדגש על הפעולה הסיטטית והמתמדת כנגד פעולות פחות סיטטיות או עונתיות. מסוים כך אנו רוצים לשים את הדגש על מוסדות אינטנסיביים יותר מאשר על מוסדות אכסטנסיביים כמו, האולפניות. כלומר, להגביר את העבודה באולפנים יותר מאשר באולפניות. העדפה זו אינה מתבטאת בכמות מרובה כיון שהמסגרת בכללה אינה רחבה ביותר. אולם בטעה שהיינו נאלצים להטחית את מספר הטעות באולפניות, שמרנו והוספנו מסהו במספר טעות האולפנים.

אנו מקיימים 3 טיפוסים אולפנים (1) האולפנים האינטנסיביים ביותר בהם לומדים התלמידים 30 טעות בטבוע. אלה הם מוסדות פנימיים המתקיימים בשיתוף המטרד והסוכנות היהודית. באולפנים פנימונים אלה גרים התלמידים ומטרדנו אחראי למסכורתם של המורים ולפיקוח, ואילו הצד המסקי והחזקתם של המוסדות נמצא בידי הסוכנות היהודית. יש לנו 7 אולפנים פנימונים טבהם למדו בטנה טעברה 1000 - 900 תלמידים בטני מחזוריים - כל מחזור בן 5 חדשים. האנטי מתחייבים לטלם והם מקבלים הלוואות מקרן העידוד של הסוכנות היהודית והם מתחייבים לפרוע אותן במרוצת הזמן. יש תלמידים שהם בעלי מטפחות, אזיגם המטפחה מקבלת הלוואה. בחלקם הם גם מוצאים אפשרות של סידור אצל קרובים וכיו.

5.2.1957

סקירה על המחלקה להנחלת הלטון.

י. קרן:

(2) אולפני עבודה - אלה נמצאים במסקים ובקיבוצים. באולפנים אלה יש לנו 20 כיתות ב-10 מסקים. בזמן האחרון החליטה הסוכנות לפתוח אולפנים נוספים. לכן עולה עתה מספר הכיתות הללו על 20. הסתתפותנו בהן, פרט לתקציב, היא בפיקוח, החזקה וציוד לימודי. כלומר, פיקוחנו פרוס גם על הכיתות הנוספות ואילו באחריות למטכורת המורים איננו נוטאים בכיתות הנוספות באולפני עבודה מטתף המטרד רק בחלק מסויים לכיסוי הוצאות מטכורתם של המורים. המורים רובם ככולם הם חברי המסקים והמסק נהנה גם מעבודתם של התלמידים, כי טהייתם במסק מחולקת לסביים - מחצית היום לעבודה ומחצית היום ללימודים.

(3) אולפני ערב, בעיקר, ביטובים העירוניים המיועדים לאנשים הזקוקים רק לידיעת הלטון להמטכת עבודתם או למטרות אחרות כמו, חינוך ילדיהם, או להקלטות החברתית. אולפנים אלה הם פחות אינטנסיביים, כי אלה הם אולפני ערב ובנויים על תכנית לימודים של 16 שעות לימוד בטבוע, 4 טעמים בטבוע כל פעם 4 שעות, לפעמים 5 פעמים בטבוע ושעות שעות בכל פעם. בחלקם הגדול אלה הם אנשים בעלי מקצוע ובעלי הסכלה, או הסכלה מקצועית - הכל תלוי בגודל העליה הזורמת לארץ. העליה האחרונה מרבה להביא מועמדים טובים לטוג זה של אולפנים.

הקו האופייני שיתבלט בעיקר בסנת הכספים הבא כפי שאנו מקווים יהיה התמטרות מרובה יותר לטיפוס זה של אולפנים שאנו קוראים להם "ראשית דעת" לאנשים מחוסרי הסכלה כל שהיא או לאנשים אנלפאביטים בחלקם הגדול. הכיתות הללו תהיינה ביטובי עולים. אבל איננו חוטבים לשחרר עצמנו מהדאגה גם לעולים הנמצאים בריכוזים עירוניים במקומות עבודה, או בחוגי מטשחה, או במועדונים בטעות הערב. המיזוד לאולפניות אלה של "ראשית דעת" הוא שלפי הצעתנו הן תהיינה בהחזקתו של המטרד לעומת השנים הקודמות, כאשר רק החל לקום הטיפוס הזה של אולפנים הם היו בחסתתפותו של המטרד. אנו חוטבים שההיקף לא יהיה רב, אבל לעומת זאת נוכל להודור למקומות החלטים מבחינה ארגונית או כלכלית ונצטרך לעשות פעולה גדולה כדי להטריטם במקומות. המקומות החלטים כוונתי ליטובי עולים.

היגור ט. פרסיץ:

האם הכוונה כאן למקומות כמו סדרות. האנשים אומרים, כי יטנה סם אולפנית, אך אין הם יכולים לבוא לטיעורים מפני שקובעים אותם בזמנים שהם אינם נמצאים במקום. הם אומרים, כי לו היה טם קורס אינטנסיבי - היו לומדים. אני רק מעוררת את השאלה האם היא לא נעלמה מדעת המטרד, או התוצאות מוכיחות שהאנשים טם לא צדקו?

זה תלוי אם

י. קרן:

הדבר ביכולתנו התקציבית וכל שאר זה בהחזקתנו היסירה. ברור, כי אין אפשרות לקיים מוסד אינטנסיבי בטעות מסויימות ובימים מסויימים. כבר ראינו שאנשים מחוסרי הסכלה ומחוסרי הרגלי לימוד אינם יכולים להקדיש יותר שעות ללימודים גם לו היו אפשרויות אובייקטיביות של לימוד אינטנסיבי יותר. המורה לרוב איננו גר במקום וכל נסעה כזו כרובה בביטול זמן מרובה. על-כל-טנים אנו גמיטים בענין זה ולא קבענו כל מסמרות ונתונים לאפשרויות של התלמידים והמורים.

הכיתות

בהתאם להצעה יגיע מספר/באולפניות להראשית דעת ל-70. אמנם מספר הכיתות לא גדל, אבל תעלבה בסכום לא קטן. ככיתות אלו יכולים ללמוד 2000 איט. הטיפוס הזה של הכיתות של "ראשית דעת" נועדו לא רק לעולים היוטבים ביטובי עולים, אלא כאן בכללות גם כיתות רגילות בטועצות אזוריות ביטובי עולים. כלומר, מספר הכיתות הללו גם יחד יגיע ל-125 טבהן יתקרב מספר הלומדים ל-2000 איט. הכיתות הללו אינן מיועדות לאנשים אנלפאביתיים, אלא יהיה זה קורס

5.2.1957

סקירה על המחלקה להנחלת הלטון.

י. קרן:

יסודי לאנטיס טאינז יודעים עברית, כלומר, האולפניות הרגילות הן לאנטיס היודעים קרוא וכתוב שפה אחרת ואינז אנלפאביתים.

כן אני רוצה להדגיש קווים אופייניים אחרים שימצאו את ביטויים בטנת הכספים הבאה, ובטאר הדברים אנו מקווים לקיים אותו הרכב של אולפניות בטיתוף עם הרטויות המקומיות וארגוניים ציבוריים כפי שהיו בשנה הסוטפת. בדרך כלל, אנו חושבים שנוכל להקיף, בחתאט למסגרת המוצעת, כ-21,000 - 20,000 לומדים בכל הכיתות לסוגיהן.

אולם זו לנו הפעם הראשונה שאנו מיעדים סכום מסויים להשלמת הכסרתם של מורים צעירים בטטח החינוך למבוגרים. מורים אלה יהיו בוגרי סמינר ותוך כדי לימודיהם בסמינרים יקבלו מספר שעות שיכטיירו אותם במידה מסוימת לעבודת ההוראה בקרב המבוגרים ובגומרט את חוק לימודיהם בבתי-המדרס נאפסר להם השלמה תוך ביקור והסתכלות במוסדות לדוגמה וכן במוסדות הנמצאים במסגרת שלנו. השלמה זו תינתן להם בחודשי הקיץ לאחר גומרט את חוק לימודיהם. דבר זה לא היה קיים עד כה ואנו חושבים שתצמח מכך ברכה לעבודתנו, כי אנטיס שהוכטרו במיוחד להוראה למבוגרים.

אנו חושבים לבסס את הסנועון המנוקד בעברית בעברית קלה בטס אלמתחילא. אנו נוכל לשלוח לכם דוגמה. ביססנו אותו על מכירה. מחירו 65 פרוטות לגליון. תפוצתו עתה היא 6500 ובחלקו הוא מופץ גם בחוץ-לארץ על-ידי חתימה מרוכזת. אבל בחלקו הארי הוא מופץ בין הלומדים בארץ. המיוחד שבו היא לטונו הפסוטה והקלה. עתה אנו עוסקים בהכנת מילון עברי בעברית קלה על יסוד אוצר המלים שיטנו באלמתחילא ועל יסוד החדשות ברדיו בעברית קלה. אני חושב שאוצר מלים זה יגיע ל-2000 ובתוכן 1000 מלות יסוד. טבועון זה כולל לא רק ידיעות על הנעטה בארץ ובעולם, אלא גם את פרסת השבוע, סיפור קל, כלומר, יש ואנו לוקחים סיפור של אחד הסופרים הטובים ומנסחים אותו בעברית קלה כדי שיהיה טווה לכל נפט, המלווה בתמונות ובאותיות גדולות ומאירות עיניים.

כבר הזכרתי את החדשות בעברית קלה ברדיו המטותפת גם לאלמתחילא. במסגרת פעולה זו אנו מתכוונים השנה להכין תכניות בטיתוף עם מקול ישראל ולקיים מדור מיוחד בעברית קלה, כלומר, להרחיב את המסגרת. הדבר תלוי בתקציבו של מקול ישראל, כי תקציבם אינו במצב מזהיר. יתכן ואם גם לא יטיגו את מבוקשם תהיה לנו אפשרות להרחיב את מסגרת החדשות בתחום השפה היומ-יומית. עורך החדשות מוחזק על-ידינו וכן אנו מטתנפים בהוצאות הטכניות של הרדיו הקסורות בסידור החדשות. נוסף לכך יש לנו שיעורים בעברית לדוברי שפות שונות וגם פרסת הטבוע הניתנת ביום ו' מוטברת בעברית קלה. יתכן ומתוך צירוף כל אותם הרגעים המפוזרים בתכניות שונות נוכל להגיע ליחוד של מחצית השעה מדי יום ביומו ואז נוכל לגוון את הנוטאים במסגרת אותה מחצית השעה והלומדים ידעו שיטנה מחצית שעה ברדיו המוקדסת לטיחות בידיעת הארץ ובאזרחות, או לפעמים בנוטא ספרותי וכאו.

כן חושבים אנו במסגרת התקציב הזה להרחיב את השימוש במכטירים חזותיים וטמיעתיים, אם כי לא במידה מרובה ביותר, אלא רק באופן יחסי. אנו חושבים להכניס לשימוש הוראה באמצעות סרטים, כלומר, הוראת הלטון. ישנם כבר סרטים מוכנים כאלה וצריך יהיה רק לרכוש אותם. הם תוכנו על-ידי השקעה מסוימת של המטרד. מר גולדברג אליהו עוסק בכך, הוא יוצר את הסרטים הללו יחד עם אולפני ההסרטה.

אנו עומדים לטיים את הכנתם של תקליטים. ישנם כבר שיעורים כאלה שהוטרטו ועתה יש צורך לבצע זאת. הסרט בא לגוון, לשנן ולעזור ללימוד וזהו אחד האמצעים המקילים על הלימוד האמצעים האלה חשובים, כי הלומדים זקוקים לתבלין זה בלימודיהם.

5.2.1957

סקירה על המחלקה להנחלת הלטון.

י. קרן:

החיגוי ברור, התמונות נאות, הנוטאים לקוחים מחיי יום-יום והלטון, לטון ספרי הלימוד, כלומר • אותן 1000 המלים שהוכנו בזמן הכצע.

כן אנו רוצים להרחיב את הלימודים בלוחות טובים ואנו זקוקים להשקעה מסוימת כדי שנוכל להשתמש בהם בכל המוסדות.

אנו חושבים שאלה יהיו הקווים האופייניים לעבודתנו בשנה הכספית הבאה.

ב. צ. הראל:

מהו הסכום בתקציב מינהל ההסברה המופיע לא בצורה גלויה אלא סמויה כמו זה

המופיע בטוח הנחלת הלטון?

120,000 להי.

י. קרן:

נאמר כאן שמספר הכיתות הרגילות מגיע ל-125, מהו מספר הכיתות של הנחלת הלטון בעריט?

ר. צברי:

בסך-הכל יגיע מספר הכיתות ל-1003.

י. קרן:

היוזר ט. פרטיץ:

האם ישנה פעולה עוקבת אל הלימודים הללו? האם ישנה נשירה/מהכיתות הללו? האם הכספים

המוצאים על החזקת מורה ומזכורתו מוצדקים מבחינת לימוד התלמידים? כן הייתי חפצה לדעת מהם הכספים הדרושים כדי לדובב מנין יהודים בישראל?

מאחר והתקציב כפי שהוא היום, הוא בלתי ריאלי, עלינו לבדוק כל פרוטה המוצאת ולראות את התכליתיות שבה ואם היא מטמטת את המטרה שלטמה אנו מוציאים את הכספים, לכן, הייתי חפצה לדעת כמה אנשים מסיימים את שיעורי הערב הללו ומהן ידיעותיהם לאחר שלמדו באולפנים ובאולפניות 5 חדשים / ומהו המסען עמו הם יוצאים?

היה כאן אולפן שהיה עוסק בפלאות ויטבן פעולות ברוכות. אולם, האם על חשבון הפעולות הברוכות אנו צריכים למשוך פעולות בלתי ברוכות?

שמענו שיטבם 300,000 אנלפאביתים ואם יטבן כ-1000 כיתות, יוצא אישוא, כי מטפלים

ר. צברי:

ב-30,000 תלמידים?

בהנחלת הלטון היתה פעולה של מורים מתנדבים, האם אתם מסתפים כאן פעולה אתם, פרט לקבוצת מימון?

1414

מדינת ישראל
הכנסת

ט. ב.

פרוטוקול מס' 21/2

מישיבת ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ד', ת' באדר א' תשי"ז - 6.2.57
בשעה 9.15.

נוכחים:

- חברי הוועדה:
- ט. פרסיץ - היו"ר
  - ד. חקטין
  - פ. זואריץ
  - ט. כפרי
  - ד. צברי
  - א. רוזיאל-נאור
  - י. רפאל
  - א. תלמי

מוזמנים:

- ק. כהנא - סגן סר החינוך והתרבות.
- ט. אבידור - המנהל הכללי במסרד החינוך והתרבות.
- י. טריד - המטנה לסנהל הכללי במסרד החינוך והתרבות.
- א. קצנלנבוגן - סגן המנהל הכללי במסרד החינוך והתרבות.
- י. קרן - ממלא מקום מנהל המחלקה להנחלת הלסון.
- מר בן-טסון - מנהל המחלקה לתרבות תורנית במסרד החינוך והתרבות.

סדר-היום:

- א. הספרות הקלוקלת.
- ב. סקירה על המחלקה לתרבות תורנית.
- ג. דין-וחשבון מפגישת יוטבת-ראט עם מר זינדר.

=====

היו"ר ט. פרסיץ: פותחת את הישיבה.

ק. כהנא: תחילה עלי להקדים מלים מספר בקשר לקיומה של הספרות הקלוקלת, כי מדברי התשובה של הסדר בכנסת, אשר לראשונה בכלל לא נזכרה, כי מדובר במספר ספרות שמתה ואילך הם יטפלו ביתר מרץ במספרות היו.

מסו"ם כך אני רוצה להביא מספר ראיות לענין זה.